TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PAR
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20969
Tarih : 2 11.2026

52388

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın **Ticaret Bakanı Ömer Bolat** tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğünün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

Kooperatifler, küçük üreticilerin, kadınların ve emekçilerin üretim araçlarına, finansmana ve pazarlara ortaklaşa erişebilmesi açısından önemli ekonomik örgütlenme biçimleridir. Kooperatifçilik, üretimin ve elde edilen gelirin ortaklar arasında daha adil paylaşılmasına, yerel ekonomilerin güçlenmesine ve üreticilerin büyük işletmeler karşısındaki ekonomik bağımlılığının azaltılmasına katkı sağlayabilecek bir modeldir.

Özellikle kadın kooperatifleri, kadınların ekonomik yaşama katılımı, ortak üretim olanaklarının geliştirilmesi ve emeklerinin görünür kılınması açısından önem taşımaktadır. Ancak kadınların kooperatif çatısı altında üretim yapabilmesi, emeklerinin karşılığını düzenli biçimde alabildikleri ve sosyal güvenceye sahip oldukları anlamına gelmemektedir. Üretim maliyetleri, pazarlama sorunları, finansmana erişimdeki eşitsizlikler ve bakım emeğinin kadınlar üzerindeki yükü, kadın kooperatiflerinin sürdürülebilirliğini doğrudan etkilemektedir.

Ticaret Bakanlığının Ocak 2026 tarihli Kooperatif Bültenine göre Kooperatiflerin Desteklenmesi Programı (KOOP-DES) kapsamında 2020–2025 yılları arasında 848 kooperatifin 907 projesine toplam 151,5 milyon TL hibe desteği onaylanmıştır. Yalnızca 2025 yılında 76 kooperatifin 81 projesi için 40,92 milyon TL destek kararı alınmıştır. Bununla birlikte desteklenen kooperatiflerin ne kadarının faaliyetlerini sürdürdüğü, ortaklarına düzenli gelir sağlayabildiği ve kadınların ekonomik durumunda nasıl bir değişim yarattığı konusunda ayrıntılı verilere ihtiyaç bulunmaktadır.

Bakanlığın 2026 yılı KOOP-DES çağrısında ortaklarının çoğunluğunu kadınların oluşturduğu ve kadın emeğini değerlendirme amacı güden kooperatifler destek kapsamına alınmıştır. Makine ve ekipman alımlarına yönelik hibeye esas proje tutarının üst sınırı 1 milyon TL olarak belirlenmiş, destek oranları illerin sosyoekonomik gelişmişlik düzeyine göre farklılaştırılmıştır. Ancak proje maliyetinin bir bölümünün kooperatifler tarafından karşılanması koşulu, özellikle öz kaynağı sınırlı kadın kooperatiflerinin desteklere erişimini güçleştirebilmektedir.

Kadın kooperatiflerinin karşılaştığı temel sorunlardan biri de ürettikleri ürünleri düzenli ve güvenceli biçimde pazarlayabilecekleri kanallara erişememeleridir. Üretim araçlarına yönelik desteklerin ortak depolama, lojistik, pazarlama ve kamu alımlarıyla tamamlanması, kooperatiflerin ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmesi açısından önemlidir. Kamu kurumlarının mal ve hizmet alımlarında küçük üretici kooperatiflerine ve kadın kooperatiflerine

erişilebilir koşullar sağlanması, yerel üretimi ve kadınların ekonomik güçlenmesini destekleyebilir.

Kooperatiflerde kadınların gerçekleştirdiği üretimin düşük ve düzensiz gelir karşılığında sürdürülmesi, sosyal güvenceye erişim sorunları ve ücretsiz emek biçimlerinin yaygınlaşması riski de değerlendirilmelidir. Kadınların kooperatiflerdeki emeğinin karşılığını alması, sosyal güvenceye erişebilmesi ve kooperatiflerin yönetim süreçlerine eşit biçimde katılabilmesi, kamu desteklerinin toplumsal sonuçları açısından önem taşımaktadır.

Bu nedenle kooperatif desteklerinin başarısının kuruluş sayıları ve onaylanan hibe tutarlarıyla birlikte üretim, istihdam, ortakların gelirleri, kadın emeğinin karşılığı, sosyal güvence ve faaliyetlerin devamlılığı üzerinden değerlendirilmesi gerekmektedir. Diyarbakır gibi kadınların istihdama katılımının ve küçük üreticilerin pazara erişiminin önemli sorunlar oluşturduğu illerde kooperatiflerin güçlendirilmesi, yerel ekonomik eşitsizliklerin azaltılmasına katkı sağlayabilir.

Bu kapsamda:

1. KOOP-DES kapsamında 2020–2026 yılları arasında kaç kooperatif başvuruda bulunmuş, kaç başvuru kabul edilmiş ve toplam ne kadar hibe fiilen ödenmiştir? Desteklenen kooperatiflerin kaçını kadın kooperatifleri oluşturmaktadır? Verilerin yıllara ve illere göre dağılımı nedir?
2. KOOP-DES kapsamında desteklenen kooperatiflerden kaçı destek aldıktan sonraki birinci, üçüncü ve beşinci yıllarda faaliyetlerini sürdürmektedir? Kadın kooperatiflerinin faaliyetlerini sürdürme oranları ve faaliyetlerini sonlandıran kooperatiflerin başlıca ekonomik sorunları nelerdir?
3. Bakanlığınız tarafından kooperatif desteklerinin üretim miktarı, satış geliri, istihdam ve ortakların elde ettiği gelir üzerindeki etkilerine ilişkin bir çalışma yapılmış mıdır? Bu çalışmalarda kadın kooperatifleri ve kadın ortaklar için ayrı göstergeler kullanılmakta mıdır?
4. Kadın kooperatiflerinde üretim yapan kadınların düzenli gelir elde etme ve sosyal güvenceye erişim durumlarına ilişkin Bakanlığınızın herhangi bir araştırması bulunmakta mıdır? Kooperatiflerde kadın emeğinin karşılığının güvence altına alınması amacıyla ilgili bakanlıklarla ortak bir çalışma yürütülmekte midir?
5. KOOP-DES kapsamında uygulanan eş finansman koşulunun, özellikle öz kaynağı sınırlı kadın kooperatiflerinin desteklere erişimine etkisi araştırılmış mıdır? Bu kooperatifler için ön finansman, daha yüksek hibe oranı veya tamamlayıcı destek mekanizmaları planlanmakta mıdır?
6. Kadın kooperatifleri başta olmak üzere küçük üretici kooperatiflerinin depolama, lojistik, ambalajlama, pazarlama ve ortak satış kanallarına erişimini geliştirmek amacıyla hangi destekler sağlanmaktadır? Bu desteklerden yararlanan kooperatif sayısı ve sağlanan kaynak miktarı nedir?
7. Kamu kurumlarının mal ve hizmet alımlarında 2024, 2025 ve 2026 yıllarında kooperatiflerden gerçekleştirilen alımların toplam tutarı nedir? Bu alımların ne kadarı kadın kooperatiflerinden yapılmıştır? Bakanlığınız tarafından bu veriler düzenli olarak izlenmekte midir?

8. Kadın kooperatiflerinin ve küçük üretici kooperatiflerinin kamu alımlarına katılımında karşılaştıkları teminat, yeterlilik, üretim kapasitesi ve ödeme koşullarına ilişkin sorunlar araştırılmış mıdır? Kamu alımlarında bu kooperatiflerin katılımını artırmak amacıyla ilgili kurumlarla yürütülen çalışmalar nelerdir?
9. Kooperatif desteklerinin illere göre dağılımında bölgesel gelir eşitsizlikleri, kadınların istihdama katılımı, yoksulluk ve üreticilerin finansmana erişim koşulları hangi ölçütlerle dikkate alınmaktadır? Ekonomik bakımdan dezavantajlı bölgelerdeki kadın kooperatiflerine yönelik özel destekler bulunmakta mıdır?
10. Diyarbakır'da 2020–2026 yılları arasında kaç kooperatif KOOP-DES kapsamında desteklenmiştir? Bunların kaçı kadın kooperatifidir? Desteklenen kooperatiflere fiilen ödenen hibe tutarı, kooperatiflerin faaliyetlerini sürdürme durumu ve kadın ortakların elde ettiği gelire ilişkin veriler nelerdir? Diyarbakır'daki kadın kooperatiflerinin kamu alımlarına ve pazarlama kanallarına erişimini artırmak amacıyla hangi çalışmalar yürütülmektedir?